

מפרש כן דוודאי יש בזה לאו ג"כ, אלא דכוונת הש"ס דבמראית העין ליכא אפילו עשה, כלומר דעשה של מזרע אהרן שנאמרה שיהא שוה בזרעו של אהרן לא נאמרה על מראית העין.

יד. בעל מום אע"פ שבהקרבה אסור אבל באכילת קדשים מותר, כדכתיב שם: לחם אלקיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל. ואי קשיא כיון דמותר בקדשי קדשים פשיטא דבקדשים קלים מותר ולמה לי למיכתב ומן הקדשים, יש צריכותא לזה בת"כ ובזבחים (קא, ב) והביאו רש"י בפירושו לתורה ע"ש. ולא לבד שאוכל אלא אפילו חלוקה יש לו כשארי הכהנים, כדתנן בר"פ טבול יום ותניא שם (קב, א): כל זכר — לרבות בעלי מומין, למאי אי לאכילה הרי כבר וכו' אלא לחלוקה, ובת"כ דריש מיאכל ע"ש, ובפ"ב דמדות (מ"ה) תנן דבעל מום יושב בלשכת העצים ומתליע עצים למערכה ע"ש. ופשוט הוא דהחלוקה בקדשים הוא עם הבית אב שלו ולא עם אחרים. ואם הבעל מום והוא כהן מביא קרבן אינו יכול ליתנו להקריב לכל כהן שירצה כשארי כהנים, אלא מוכרח ליתנו לכהנים שבאותו משמר (ב"ק קט, ב) והבשר והעור שלו לדעת הראב"ד בפ"ד מכלי המקדש דין ח, ולדעת הרמב"ם שם שייך הכל לאנשי המשמר, וברש"י שם יש שני לשונות ובארנו זה לעיל סי' כב סעי' כב ע"ש.

מה. דין ערל וחלל ונושא נשים בעבירה ובו יג סעיפים

א. כתיב ביחזקאל (מד): כה אמר ד' אלקים כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל. ומקודם כתיב: בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחללו את ביתי, הרי מפורש דערלי לב וערלי בשר מחללי עבודה. ואח"כ כתיב: והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם ד' אלקים המה יבואו אל מקדשי וגו'.

ב. ולמדנו מזה דערל לב וערל בשר פסולים לעבודת המקדש ומחללים העבודה, ואין זה מצוה דדברי קבלה דוודאי מן התורה נצטוו על זה בהלכה למשה מסיני, אלא דאיתא יחזקאל ואסמכה אקרא (זבחים יח, ב). ומלקות אין בזה כיון דליכא לאו מפורש בתורה, ועל לאו דדברי קבלה אין לוקין אע"ג דהוא דין תורה, וכ"כ רש"י בס"פ הנשרפין ע"ש.

ג. אבל הרמב"ם בפ"ו מביאת מקדש דין ח כתב: הערל הרי הוא כבן נכר, שנאמר: כל בן נכר ערל לב וערל בשר, לפיכך ערל שעבד חילל עבודתו ולוקה כזר שעבד, אבל אינו חייב מיתה, עכ"ל. ונראה שדקדק זה מהא דאמרינן שם דערל אונן ויושב אינם במיתה אלא באזהרה, ולשון אזהרה הוא לאו. אבל תימא לומר שילקה על לאו שאינו מפורש בתורה, ועוד דהא יושב ג"כ אינו לוקה, וכן אונן אינו לוקה. וזה שכתב דהוה כזר מג"ל הא, ועוד דא"כ ליחייב מיתה כזר כמו במחוסר בגדים (עכ"מ), וצ"ע.

ד. ומהו ערל, שלא נימול כלל, לא מיבעיא במזיד, אלא אפילו הוא אנוס כגון שמתו אחיו מחמת מילה מ"מ כיון שהוא ערל מחלל עבודה. ומל ולא פרע הוי כערל. ואם נמול כראוי ואח"כ גמשכה ערלתו, נראה דמותר לעבוד כמו בתרומה ביבמות (עב, א). ואין לומר דקדשים חמירא, שהרי שנינו שם: משוך ונוולד כשהוא מהול הרי אלו אוכלים, אנדרוגינוס אוכל בתרומה ואינו אוכל בקדשים ע"ש, ומדלא קתני במשוך דאינו אוכל

בקדשים ש"מ דאוכל בקדשים, וכיון דאוכל יכול לעבוד. ולא דמי לבעל מום שאוכל ואינו עובד, דשם מומו גרמה ליה אבל זה המשוך אם מפני העבירה אסרינן ליה לעבוד פשיטא שנאסור עליו את האכילה, אמנם לפי מה שאומר רב הונא שם דמשוך אסור בתרומה מדרבנן כ"ש דאסור בקדשים, ואם הלכה כרב הונא אם לאו בארנו בהל' תרומות.

ה. ומהו בן נכר, שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים (זבחים כב, ב), וזהו ערל לב. ולא נתבאר במה נתנכרו מעשיו, אם בעבירה אחת אם בכמה עברות אם בפורק עול, ומקרא דחזקאל משמע מי שהוא עובד אלילים, שהרי מפני זה הרחיק הקב"ה הכהנים שעבדו בבמות בימי המלכים הרשעים והקריב מזרע צדוק בעבור שהם לא ניתעו אחרי גילוליהם כמפורש בקרא דחזקאל שהבאנו.

ו. ולכן נלע"ד דכהן שעבד אלילים או הוא מחלל שבתות בפרהסיא דדינו כעכו"ם פסול לעבודה, וכן אם הוא מין או אפיקורס או שאינו מאמין בתורה שבעל פה, או שפרוץ ברוב עברות של תורה אפילו לתיאבון מקרי שנתנכרו מעשיו. אבל אם עובר עבירה לתאוותו לא נפסל לעבודה, וע' בסעי' ט' וסעי' יב.

ז. תנן בריש פ"ח דתרומות: היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, ר"א אומר כל הקרבנות שהקריב פסולים, ור' יהושע מכשיר, והלכה כר' יהושע, וכן ס"ל לר' טרפון ור"ע בקדושין (סו, ב). ודריש ליה שמואל מקרא דוהיתה לו ולזרעו אחריו, בין זרע כשר בין זרע פסול, ודרשינן לה מדלא כתיב: ולבניו אחריו, דהא בנקבות ליכא כהונה אלא לרבות זרע פסול (תוס' שם). ואבוא דשמואל דריש לה מדכתיב: ברך ד' חילו ופועל ידיו תרצה, אפילו חולין שבו תרצה, דחילו לשון חללין משמע.

ח. והנה מפשטא דמשנה וגמ' משמע להדיא דזהו דווקא כשעבד ואח"כ נודע שהוא בן גרושה ובן חלוצה, אבל כשנודע ואח"כ עבד עבודתו מחוללת. אבל לא כן כתב הרמב"ם שם בדין י', שכתב: כהן שעבד ונבדק ונמצא חלל עבודתו כשרה לשעבר ואינו עובד להבא, ואם עבד לא חילל, שנאמר: ברך ד' חילו ופועל ידיו תרצה, אף חולין שבו תרצה, עכ"ל. וקשה מנ"ל לומר כן. ונראה דס"ל דכיון דהתורה פסלתו מכהונה והכשיר עבודתו כשעבד, פשיטא דמן התורה לא שייך לחלק בין נודע מקודם לנודע אח"כ. ועוד דבירושלמי דתרומות שם אומר דמקבל ואח"כ זורק קומץ ואח"כ מקטיר, כלומר כשקיבל הדם ונודע שהוא בן גרושה מותר לו לזרוק הדם, וכן כשקמץ המנחה ונודע לו גומר הקטרתה ע"ש, ומדהתרנו לכתחלה לגמור העבודה גם לאחר הידיעה אי ס"ד דלאחר ידיעה עבודתו מחוללת א"כ איך נתיר לו לגמור הקרבן בעבודה אחרת כמו מקבלה לזריקה ומקמיצה להקטרה, אלא וודאי דהידיעה אינה פוסלת, (וכ"מ מרש"י קדושין שם ד"ה והיתה ע"ש).

ט. תנן בס"פ מומין אלו: כהן שהיה נושא נשים בעבירה כמו גרושה וחלוצה פסול לעבודה עד שידירוהו ב"ד על דעת רבים כי היכי דלא תיהוי לו הפרה, דנדר על דעת רבים אין לו הפרה כמ"ש ביו"ד סי' רכת. והוא נודר שיגרשנה, וגם כולל בהנדר שלא יוסיף לחטא בהן, ועובד ויורד ומגרש, והתירו לו לעבוד גם קודם הגירושין כיון שקיבל בנדר, וכ"ש אם מגרשה מיד אע"פ שלא קיבל עליו בנדר שלא לחטא עוד בהן.

י. ודע דבדין זה ובדין הקודם כללנו חלוצה בהדי גרושה, ואע"ג דחלוצה דרבנן, מ"מ מהמרינן עליו כעין דאורייתא. ומ"מ נראה דיש חילוק ביניהם לענין ספק, דבספק גרושה מחמרינן עליה כבוודאי גרושה דספיקא דאורייתא לחומרא, ובספק חלוצה לא מחמרינן עליה דספיקא דרבנן לקולא.

יא. וכן כהן שהוא רגיל לטמא למתים תנן התם שהוא פסול לעבודה עד שיקבל עליו

בב"ד שלא יטמא עוד, ובוזה לא הצרכנוהו לנדור כבנושא נשים בעבירה, דבכאן אין יצרו תוקפו כבשם ודי בקבלה בלבד, רק הקבלה צריך להיות בב"ד. ואם עבר ועבד קודם שיקבל, וכן בנושא נשים בעבירה קודם שינדור, אף שהוא נשוי בעבירה לא חילל עבודתו דזה לא מקרי ערל לב שיהא גם בדיעבד פסול כמ"ש בסעי' ו.

יב. ויש להסתפק בזה שהצרכנוהו לנדור או לקבל, אם זהו דווקא בעבירות של כהונה כמו נשואי גרושה וחלוצה ומטמא למתים, אבל אם הוא פרוץ בעבירה שאינה של כהונה לא מצרכינא ליה לנדור בדבר שיצרו תוקפו ולקבל בדבר שאין יצרו תוקפו. או דילמא דגם בשאר עבירות כן הוא, והתנא נקיט עבירות של כהונה לרבותא אע"ג שזהו עבירה רק בכהנים והוא לאו שאינו שוה בכל וקילא משארי לאוין כדמוכח בריש יבמות, וכ"ש בלאוין הכלולין בכל ישראל. וכן נלע"ד עיקר.

יג. תנן בשלהי מדות דב"ד הגדול והם הסנהדרין היו יושבין בלשכת הגזית, ועיקר מעשיהם תדיר היה שהיו יושבין ודנין את הכהונה ובודקין הכהנים ביוחסין אם אין בהם פסול משפחה הפוסלתן מעבודה ובמומין, וכל כהן שנמצא פסול בייחוסו לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא מן העזרה, וכל מי שנמצא שלם בייחוסו ובגופו לובש לבנים ומתעטף לבנים ונכנס ומשמש עם אחיו הכהנים, וכל מי שנמצא בעל מום יושב בלשכות העצים ומתליע עצים למערכה ואוכל וחולק בקדשים, ובארנו זה בס"ס הקודם ע"ש.

מו. פרטי המומין של הקרבנות והכהנים ובו טז סעיפים

א. המומין שישנן באדם ובבהמה הם חמשים כמו שיתבאר, ובאדם יש יותר ויתבאר לקמן, אבל השוים הם חמשים. ואלו הן: חמשה באוון, מי שנפגם סחוס אזנו, ובלשון משנה ריש פ"ו דבכורות סחוס והוא תנוך אוון, כדי שתתגור הצפורן בהפגם. אבל העור המוקף לסחוס האוון אין בו מום בין ניקב בין נסדק משום דהדר בריא ולא הוי מומא, ^{זהאי עור היינו אליה רכה של אוון (רש"י)}, דהסחוס הוא הפנימי שיש בו קשיות ודומה לעצם ומחוץ הוא בשר רך מקיף לכל האוון כלה. [עתוי"ט שעשה מחלוקת בין רש"י להרמב"ם והשיג על הכ"מ, וכ"כ במעיי"ט, ולא ידעתי למה, ודברי הכ"מ צודקים דלשניהם הקשה הוא הסחוס].

ב. והשנית מי שנסדק סחוס אזנו בכל שהוא. ומה בין נפגם לנסדק, דפגימה אינה בלא חסרון והסדק הוא בלא חסרון (רש"י). והשלישית מי שניקב סחוס אזנו כגודל כרשינה, והיינו גרגיר של כרשינה והוא מאכל בהמה, בין שניקב באורך בין בעיגול אם יש בכולו כדי להצטרף בחללו כשיעור גרגיר של כרשינה ה"ז מום. ואין לשאול כיון דנסדק בלא חסרון הוי מום כ"ש נקב בחסרון, דאין זה דמיון דנסדק הוי על שפת הסחוס אבל באמצע הסחוס אין הסדק פוסל, משא"כ נקב ככרשינה פוסל גם באמצע (כנלע"ד).

ג. והרביעית מי שיבשה אזנו כדי שתנקב ולא תוציא דם. ולא נתפרש כמה שיעור היבשות, ונראה דאפילו כל שהוא, אך יותר נראה דלא עדיפא מניקבה וצריך מלא כרשינה, וכן משמע מלשון המשנה: ניקבה מלא כרשינא או שיבשה, ואמלא כרשינא קאי. והגם שמלשון הרמב"ם ריש פ"ז משמע דמילתא באפי נפשה היא ע"ש, מ"מ בהכרח שכוונתו כן דלא עדיף מניקב. והחמשית מי שהיתה אזנו כפולה לשנים, ודבר זה צריך ביאור.